

Zagrożenia w mieście to głównie remonty i termomodernizacje – wówczas znikają otwory wentylacyjne idealne dla jerzyków. Ptak będąc wtedy w gnieździe nie ucieka broniąc lęgu, przez co może zostać zamurowany żywcem! Dlatego wszelkie prace tego typu dotyczące budynków w których gniazdują powinny być przeprowadzane poza okresem lęgowym.

Znalazłem jerzyka! Co dalej? Należy obchodzić się z nim bardzo delikatnie i ostrożnie w celu nie pogorszenia jego stanu. Jeżeli ptak, którego znaleźliśmy leży w dość naturalnej pozycji i nie widać obrażeń zewnętrznych typu złamane skrzydło – należy chwycić w obie dłonie i unieść na wysokość ok. 150 cm. Prawdopodobnie sam odleci.

Gdzie wypuszczać? Tam gdzie jest znikomy ruch drogowy oraz nie ma w pobliżu zwierząt domowych. W dobrej kondycji ptak po przeleceniu kilkunastu metrów nabiera wysokości i już polecą dalej. Ptaki które wpadły nam do mieszkania traktujemy podobnie. Jeżeli nie jesteśmy pewni kondycji ptaków nie wypuszczamy ze zbyt wielkiej wysokości. Ptaki zmoknięte i młode wyczerpane przetrzymujemy w pudełku wyłożonym ligniną lub ręcznikiem papierowym do całkowitego wysuszenia i ogrzania.

Jeśli nie jesteśmy na siłach lub nie wiemy co naszemu ptakowi jest należy go odwieźć do najbliższego Ptasiego Azylu.

Tel. (22) 670 22 07

Jerzyk tuż przed wypuszczeniem
Fot. Maria Niemiec

Odchowanie młodego ptaka jest trudne i bardzo czasochłonne – wymaga dużej wiedzy i cierpliwości. Powinny się tym zajmować osoby odpowiednio przeszkolone w opiece nad ptakami.

Zniszczone gniazdo? Nie pozostań bierny.

Skontaktuj się z: Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Lublinie – tel. (81) 71 06 500, Strażą Miejską 986 lub z Lubelskim Towarzystwem Ornitologicznym tel. 663502134, 605064371, e-mail: lto@op.pl

Publikację przygotowano w ramach programu „Zapraszamy Ptaki do Puław” realizowanego przez Miasto Puławy – Zarząd Dróg Miejskich Dział Zieleni

Tekst: Robert Bijas, Adam Dudziński.

Zdjęcia i ryciny: R. Bijas, R. Siek, K. Kowalczyk, M. Niemiec, A. Dudziński.

Ryc. <http://www.bmpankowscy.pl>

Opracowanie: Robert Bijas

Druk: Drukarnia ALF-GRAF, Lublin

Wydawca: Miasto Puławy – Zarząd Dróg Miejskich Dział Zieleni

Jerzyk koneser meszek i komarów w mieście

Jerzyk zwyczajny (łac. *Apus apus*) gatunek średniego ptaka wędrownego z rodziny jerzykowatych (*Apodidae*), zamieszkuje niemal całą Europę, dużą część Azji oraz północną Afrykę. **Zimuje w południowej Afryce**. Spotkać go można w Polsce przez ponad 3 letnie miesiące.

Czy wiesz że, Jerzyk...

Pomimo podobieństwa do jaskółek nie jest z nimi spokrewniony?

Rozłożony ogon jerzyka jest prawie prosty na końcu, gdy u jaskółek jest wcięty. Ponadto Jerzyk jest od nich większy, a głos jaki wydaje podczas lotu to „sriiii, sriiii”.

Jest najlepszym lotnikiem wśród ptaków?

Jego budowa zainspirowała konstruktorów niewykrywalnego samolotu typu *Stealth*. W powietrzu jedzą, piją krople wody, śpią, zbierają materiał na budowę gniazd, polują z szeroko otwartym dziobem, a nawet kopulują!

Jerzyk w locie.
Fot. Rafał Siek

Ma na koncie kilka rekordów?

Posiada najkrótsze nogi i dziób (10 mm). Jego nogi są słabo wykształcone z palcami skierowanymi do przodu, przez co prawie nigdy nie ląduje na ziemi – jeżeli spoczywa to na pionowych powierzchniach. Jest w czołówce najszybszych ptaków świata. Jego niezwykła budowa pozwala osiągać niebagatelne prędkości – nawet do 200 km/h!

Ma sentyment do miejsca swich urodzin?

Jerzyki zaraz po przylocie łączą się ze sobą w pary, młode zaś mają tendencje do zasiedlania okolic, w których przyszły na świat. Co ciekawe ptaki te w dużej kolonii lęgowej mogą być ze sobą spokrewnione.

Jerzyk jest wspaniałym, nieuciążliwym dla ludzi ptakiem – nie brudzi ścian budynków, nie siada na parapetach ani na balkonach. Poluje na komary, meszki oraz wiele innych owadów, które stanowią realne zagrożenie dla zieleni miejskiej!

Jerzyk jest trudny do uchwycenia. Obserwacje ornitologiczne wskazują, że zajmowanie terenów rozrodczych następuje wg. czterech wzorców: **Straż przednia** – pojedyncze ptaki lub małe grupy po trzy, kilka albo więcej. **Front** – ok. 12–14 dni później pojawiają się pierwsze osobniki reprodukcyjne i natychmiast okupują swoje stare gniazda. **Ciało główne** – po dwóch, trzech dniach pojawia się trzecia, tym razem bardziej liczna fala składająca się również z osobników rozrodczych. **Straż Tylna** – następnie, po czterech do sześciu tygodni pojawia się czwarta i ostatnia fala składająca się niewątpliwie z osobników nieplodnych, gdyż za późno jest by wychować pisklęta. Okres lęgowy trwa od marca do lipca, samica składa 2–3 jaj, które wysiaduje na zmianę z samcem. Jego naturalnym środowiskiem są urwiska skalne, a także dziuple w starych drzewach. Obecnie jerzyk zamieszkuje w miastach i zasiedla wysokie stanowiska – mniej więcej powyżej trzeciego piętra.

Jerzyki nie lubią deszczu i zimna, uniemożliwia to im żerowanie – posiadają jednak umiejętność wykrywania frontów atmosferycznych i omijania tych niekorzystnych, dzięki temu mogą żerować setki kilometrów od gniazda.

Jerzyk do Polski przylatuje na początku maja, a odlatuje w połowie sierpnia. Terminy te zależą od warunków pogodowych i migracyjnych – zdarza się, że nawet po 15 sierpnia jerzyki mogą znajdować się jeszcze w swoich gniazdach.

Uwaga!

Jerzyk jest objęty ścisłą ochroną gatunkową na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt objętych ochroną czynną. Wszelkie prace ograniczające dostęp jerzyków do miejsc ich regularnego rozrodu i występowania należy traktować jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku i jest zagrożone karą przewidzianą w Kodeksie Karnym.

Jak możemy pomóc?

- chroniąc istniejące miejsca lęgowe!
- zostawiając szczeliny przy rynnach oraz pod dachami
- montując budki lęgowe (podtynkowe, tradycyjne lub wieże jerzykowe) powyżej trzeciego piętra. Najlepiej po kilka razem, gdyż jerzyki żyją w koloniach.

Polujący jerzyk
Ryc. Adam Dudziński

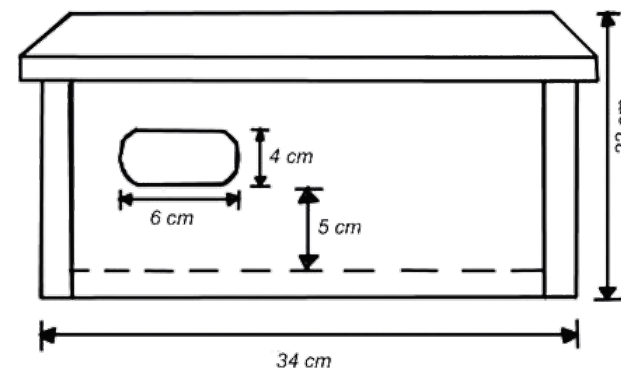
Ptak w spoczynku
Fot. Kacper Kowalczyk

Budki dla jerzyków.
Fot. Maria Niemiec

Gniazdo w otworze wentylacyjnym.
Fot. Robert Bijas

SCHEMAT BUDKI DLA JERZYKÓW

Źródło: <http://www.bmpankowscy.pl/index.php?go=budka>

Podstawowe parametry:

Wysokość: 22 cm. Szerokość: 18 cm. Długość: 34 cm. Otwór: Dł. 6 cm. W wlotowego do dna 5 cm. Przednia ściana otwierana do czyszczenia i kontroli budki.